

– Folkevalgte skal ikke snike i barnehagekøen og skjerme seg med hemmelig telefonnummer. De skal være tilgjengelige ombud for folket som har valgt dem. Det mener bystyrerepresentant, og dermed Osloombud, Ivar Johansen.

Ivar Johansens metode

Tekst: Solfrid Rød Foto: Arash Nejad/nyebilder.no

Siste fridagen før jul, mens folk flest vasket, bakte og bedrev gavejakt i søndagsåpne kjøpesentra, satt bystyremedlem i Oslo, Ivar Johansen, foran PC-en og laget en oppsummering av årets bystyrevedtak med særlig relevans for funksjonshemmede. Oversikten ble sendt elektronisk til et ukjent antall adresser, blant annet til Handikapnytt, der den i innboksen fikk selskap av utallige andre e-poster med samme signatur: *Ivar Johansen, Hver dag – hele året i folkets tjeneste.*

Sammenfatning, systematisering og formidling av informasjon har vært Ivar Johansens varemerke siden han

på 70-tallet ble straffedømt for å ha satt sammen fragmentert informasjon til et helhetlig og nesten korrekt bilde av norsk overvåknings-, etterretnings- og sikkerhetstjeneste i den såkalte Listesaken. Systematisering av fakta er første ledd i Ivar Johansen metode. Andre ledd er brede høringer.

E-POSTER OM kutt i TT-tjenesten, unge på sykehjem, norsk våpeneksport, manglende åpenhet i forvaltningen, viktigheten av ledsagerbevis for funksjonshemmede og en rekke andre små og store saker går i en jevn

IVAR JOHANSEN

Født: 1950 i Fredrikstad

Stilling: Kontorsjef i Gyldendal forlag

Politisk erfaring: Bystyrerepresentant for SV i Oslo siden 1983

Familie: Gift med Kjersti Lyster, stefar til hennes voksne barn

Aktuell: Utrettelig til stede som folkets ombud, refser av all form for urettferdighet og diskriminering

Motto: Hver dag – hele året i folkets tjeneste

Kjent som: Rakrygget, kunnskapsrik, hardtarbeidende, iherdig, intens, systematisk, vanskelig å rikke, litt innsluttet

strøm fra Ivar Johansen til journalister, fagfolk, fagforeninger, interesseorganisasjoner og andre kontakter, som igjen oppfordres til å komme med sine synspunkter. Utstrakt kontakt med mennesker utenfor politikken er, i følge Johansen, helt avgjørende for å utøve rollen som folkevalgt.

– Jeg synes folkevalgtrollen har blitt altfor profesjonalisert. Det er for mange sekretærer og for mange heltidspolitikere, som aldri har deltatt i det ordinære arbeidslivet. For meg er det helt avgjørende å være en del av den samme befolkningen som jeg skal ivareta interessene til, bruke de samme tjenestene, sitte i de samme køene. Og det er viktig for meg å ha jobben min utenfor politikken, ikke spise lunch med politikere hver dag, men med helt vanlige folk, forklarer Johansen.

IVAR JOHANSEN møter Handikapnytt etter endt arbeidsdag. De få kvartalene han går fra Gyldendal forlag til Stortorvets Gjestgiveri byr i rikt monn på de sidene ved hovedstaden som opprører bystyrerepresentanten. Samfunnets utstøtte og stigmatiserte tiggere sitter langs fortauene i bygater dominert av biler, kjedebutikker, ensretting og prangende reklametårn.

– Kommersialiseringen av byen blir bare verre og verre.

For eksempel har vi et utmerket vedtak i Oslos bystyre om tilgjengelighet og bredden på fortau, men se hva som skjer. Nå settes det opp reklametårn som spiser halve fortaket, bare fordi man kan få inn noen kroner på det. Penger går altså foran tilgjengelighet. Når politikerne ikke vil styre, men heller lar markedet råde, er det bare fantasien som setter grenser for hva folk kan finne på for å tjene penger. Det siste er lydrekklame på bussholdeplasser og biler med store reklameskilt montert bak. De har som eneste formål å kjøre rundt og rundt i byen hele dagen for å bli sett av flest mulig. Kjøre rundt og rundt, kan du tenke deg noe så vanvittig, med de problemene vi har her i byen med køer og forurensing.

PÅ VEIEN har Johansen kjøpt siste nummer av = Oslo, et gatemagasin for og av byens fattigste. Dermed har han bidratt til å gi selgeren et alternativ til tiggging.

– De som gir ut dette har gjort mye mer for rusmisbrukere på et par år enn politikere til alle tider. Gjennom dette bladet gir de verdigheten tilbake til noen hundre rusmisbrukere. De har fått til det det offentlige ikke har klart, mener Johansen. Han er selv intervjuet i siste utgaven, og spurt om hva som har bedret seg for fattige, hjemløse og vanskeligstilte i året som har gått.

“Vi har et utmerket vedtak i Oslos bystyre om tilgjengelighet og bredden på fortau, men se hva som skjer. Nå settes det opp reklametårn som spiser halve fortauet, bare fordi man kan få inn noen kroner på det. Penger går altså foran tilgjengelighet.”

Mens representanter for den rødgrønne regjeringen i samme oppslag snakker varmt om sin egen satsning på fattigdomsbekjempelse, fastslår Ivar Johansen at ingen, verken Stortinget, Regjeringen eller Oslo kommune har noen som helst grunn til å slå seg for brystet. At bystyreflertallet avsluttet året med å vedta politivedtakter som ytterligere stigmatiserer tiggere og prostituerte, oppgir Johansen som typisk for den politikken som føres.

AT MENNESKER som rammes av politiske vedtak eller mer generelt lever med diskriminering og urett, tar kontakt, opplever Ivar Johansen som en form for verdsetting.

– Jeg føler at det jeg gjør blir verdsatt når jeg blir kontaktet av Blindeforbundet og Handikapforbundet. De tar ofte kontakt for å be meg ta opp en sak eller for å orientere meg om konsekvenser av ulike politiske vedtak, forklarer Johansen. At han lytter, er det ingen tvil om. Bystyrerepresentanten snakker som en ekte NHF-ideolog når han foreleser om at TT-tjenesten ikke er sosialpolitikk, men samferdsel. Når økning i antall TT-reiser besvares med bekymring og kutt, har politikerne misforstått noe helt grunnleggende, mener Johansen.

– Når målsettingen er at forflytningshemmede ikke skal leve en isolert tilværelse i sin egen leilighet, er en slik økning særs positiv. Det betyr jo at vi i stadig større grad oppnår målsettingen med ordningen.

NÅR DET GJELDER målet om å skape et samfunn for alle, har det ikke skortet på politiske ambisjoner. Oslo skulle bli Europas mest tilgjengelige by innen 2000. Sju år seinere kan funksjonshemmede verken ta flytoget fra Gardermoen inn til byen, ferdes på Karl Johan eller delta i hovedstadens kultur- og uteliv.

– Absolutt alle er jo enige om at funksjonshemmede skal kunne delta i samfunnet, men når det kommer til ombygging og TT-turer og andre ting som koster penger, går penger foran tilgjengelighet. Hvis funksjonshemmede skal ha et ubegrenset antall TT-reiser, slik vi andre har ubegrenset antall reiser med Sporveien på vårt månedskort, så må noen betale mer. Det er ingen som er villige til å si det, mener Johansen.

– Jeg ser jo dette på jobben i forlaget også. Der er det

ingen funksjonshemmede ansatte, heller ingen med annen etnisk bakgrunn. Sånn er det i arbeidslivet, sånn er det i kommunen. Alle snakker om at de vil ha inkludering, samtidig som alle systemer virker ekskluderende. Oslo kommune har for eksempel et overtallighetssystem som fungerer slik at folk som får problemer med å gjøre jobben, skyves ut i overtallighet. Det gjøres ingenting for å legge til rette for at de kan fortsette i jobben sin, forteller Johansen oppgitt.

DET SIES AT ingen annen norsk politiker kan matche Ivar Johansen når det gjelder internettbruk og kontakt med folk utenfor politikken. I tillegg til organisasjoner som oppfatter bystyrerepresentanten som en viktig alliert, er det også mange enkeltpersoner som tar kontakt, i hovedsak mennesker som har fått avslag på tjenester de trenger for å leve livet sitt.

– Politikere skal jo egentlig løfte seg opp på et mer prinsipielt nivå, men det er enkeltsakene som er testen på om systemet fungerer. Når jeg går inn i enkeltsaker, hjelper jeg både et enkelt menneske med å løse et problem og jeg bidrar til å påvise at det er noe galt med systemet, at noe må forandres, forteller Johansen, som har opprettet en egen nettside for sitt virke som ombud for Oslos befolkning. Her har han, ikke uten betydelig motstand, samlet navn og telefonnummer til alle landets folkevalgte. Politikere skal være tilgjengelige for folk og opptre som ombud for dem som har valgt dem, de skal ikke snike i barnehagekøen og ha hemmelig mobilnummer, mener Ivar Johansen. Når politikerne foreslår å opprette ombud for eldre eller funksjonshemmede, kaller Johansen det ansvarsfraskrivelse fra maktmennesker som egentlig selv er satt til å gjøre jobben.

DET VAR forsvars- og sikkerhetspolitikk som først utløste det politiske engasjementet hos unge Johansen, da han som 14-åring meldte seg inn i Arbeiderpartiet for å drive valgkamp.

– Foreldrene mine var ikke politisk aktive. Det har heller vært omvendt, at jeg har påvirket dem til å bli det seinere. Men begge foreldrene mine jobbet på sykehuset i Fredrikstad. Jeg er så å si født inn i helsevesenet, og flyttet jo til Oslo for å jobbe på et behandlingshjem for psykotiske barn. Helse, velferd, sosialpolitikk

og fredsarbeidet har alltid vært det jeg har interessert meg for politisk, erklærer Johansen, som gikk fra Ap til SV i 1972, og som både har kone og bror som er bydelspolitikere for samme parti.

IVAR JOHANSEN beskrives som et politisk dyr, uten mange andre interesser. Symptomatisk nok var det politikken, ikke litteraturen, som styrte Ivar Johansen fra helsevesenet over til forlagsbransjen. Som ung sosialist ble han hentet inn i Pax forlag. Deretter fikk han tilbud om jobb som kontorsjef i Gyldendal, hvor han har 30-årsjubileum i år. Men det er virkeligheten som opptar Johansen, ikke fiksjonen. Da han nylig var på ferie i Thailand, hadde han med en bok; *Markedets makt over sine*, i tillegg til en foreløpig ikke-offentlig rapport om eldreomsorgen i Oslo. Kanskje er det det kollegaer i politikken mener når de karakteriserer Ivar Johansen som intens, – at han aldri tar pause. Selv er han stolt over at han lot PC-en bli igjen hjemme. Og han er opptatt av sine årlige storbyweekender med kona Kjersti Lyster, som ellers ikke ser stort til sin mann.

– Jeg er jo nesten aldri hjemme, så det å reise bort for meg er ikke bare hyggelig og spennende, det er også nødvendig for å pleie forholdet, forteller Johansen, og

legger til at kona også er flink til å dra han med på konserter. Et og annet restaurantbesøk her hjemme blir det også tid til innimellom, eller en tur i marka.

I TILLEGG TIL at politikken er for lukket, er den også, i følge Ivar Johansen, for detaljorientert.

– Av alle sakene vi behandler i Oslo bystyre vil jeg si at 30-40 prosent burde vært delegert bort, enten til administrasjonen eller til bydelsnivå. Særlig gjelder dette byutvikling. Jeg har vært med på bystyremøter der vi tar for oss kvartal for kvartal, hus for hus. Dette er jo enkelt å forholde seg til, mens overordnede, prinsipielle saker er mye mer krevende. Problemet er at denne måten å drive politikk på går på bekostning av overordnet styring. Resultatet er at det er forvaltningen som avgjør praksis gjennom det daglige virket, i mangel på politisk styring.

– Hvis det er så detaljorientert, blir du ikke lei, etter alle disse årene?

– Jeg tror det handler om oppveksten min, hvor jeg er forankret hen. Hvis jeg kan redde et rustiltak eller en TT-tjeneste, så vet jeg at det betyr mye for mange, at det jeg gjør er viktig. Disse menneskene trenger meg, forklarer Johansen.

DET HAR blitt kveld. Ivar Johansen tilhører det store flertallet av hovedstadens borgere som tar T-banen hjem til en trygg forstadstilværelse, men hjertet hans banker hardest for dem som ikke har noe hjem å dra til. «Et genuint engasjement for svake grupper» og «en oppriktig visjon om et mer rettferdig samfunn» er typiske svar på hva folk assosierer med Ivar Johansen. «Oslo bystyre blir fattigere uten Ivar Johansen», lyder dommen fra en av hans argeste motstandere i hovedstadspolitikken.

Denne dagen er intet unntak; en allerede lang arbeidsdag fortsetter hjemme på Kløfterhagen. Johansen har blitt kontaktet av sosialarbeidere som er bekymret for tilbudet til hovedstadens rusmisbrukere.

– Dette må jeg finne ut av. Er det så kritisk på rusfeltet? Jeg har tre saker om rus som jeg skal jobbe med i kveld. Først skal jeg sende ut e-post til 5–600 stykker. Slike høringer er en viktig del av grunnarbeidet, en viktig del av metoden min, avslutter Johansen. ●

“Hvis jeg kan redde et rustiltak eller en TT-tjeneste, så vet jeg at det betyr mye for mange, at det jeg gjør er viktig. Disse menneskene trenger meg.”

